

LATVIJAS BŪVNICĪBAS PADOME
LATVIJAS REPUBLIKAS EKONOMIKAS MINISTRIJA

BRĪVĪBAS IELĀ 55, RĪGĀ, LV-1519, TĀLRUNIS (+371) 67013276, E-PASTS: pasts@em.gov.lv

Rīga

2022. gada 24. oktobrī

Ekonomikas Ministrijai
Finanšu ministrijai
Izglītības ministrijai
Satiksmes ministrijai
Tieslietu ministrijai
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai

Par nekustamo īpašumu attīstības, būvniecības un būvmateriālu ražošanas nozaru prioritātēm

Nekustamo īpašumu attīstība, būvniecība un būvmateriālu ražošana ir vitāli svarīgas Latvijas tautsaimniecības nozares, kurās, spītējot pēdējo gadu izaicinājumiem, sadarbībā ar valsts pārvaldi ir notikušas arī daudz pozitīvas pārmaiņas un realizēta daļa no uzdevumiem, kas bija ietverti *Latvijas būvniecības nozares pārstāvju Manifestā par prioritāriem uzdevumiem 2019.-2022. gadam*, kā, piemēram, uzlabots būvniecības dalībnieku atbildības sadalījums, pilnvērtīgi sākusi darboties būvniecības nozares ģenerālvienošana, panākts progress ceļā uz publisko būvniecības iepirkumu standartizāciju un sperti pirmie soļi Eiropas zaļā kursa virzienā būvniecības nozarē, kā arī turpina attīstīties būvniecības procesa digitalizācija.

Vienlaikus, būvniecības nozarē joprojām trūkst valstiska plānošanas dokumenta konkrētu publiskās infrastruktūras objektu attīstīšanā trīs līdz piecu gadu perspektīvā. Tāpat pēdējo gadu notikumi saistībā ar Covid -19, karu Ukrainā ar sekojošām būvizstrādājumu un energoresursu pieejamības problēmām parādīja, ka, saasinoties situācijai pasaulē, būvniecības nozarē vairs nav iespējams pilnībā paļauties uz plašām un nepārtrauktām būvizstrādājumu piegādēm no visas pasaules, un augošo energoresursu cenu lēciena rezultātā apdraudēta ir arī vietējo būvizstrādājumu ražotāju pastāvēšana. Līdz ar to, paralēli būvniecības procesu normatīvajam regulējumam, arvien svarīgāk ir uz būvniecības nozari raudzīties plašāk, proti, kā uz nozari, kas maksimāli izmanto Latvijā iegūstamos un ražotos būvizstrādājumus, kas, ņemot vērā Latvijā pieejamos resursus, labi saskan arī ar Eiropas zaļā kursa mērķiem. Ne mazāk svarīgs aspekts ir arī finansējuma pieejamība mājokļiem, kas, salīdzinot ar pārējām Baltijas valstīm, Latvijā ir vājais punkts. Tas izpaužas gan daudz mazākā kreditēšanas apjomā, uzbūvēto kvadrātmetru apjomā, īpašumu cenā (vienlaicīgi nepalielinoties mājokļa pieejamībai), kā arī tajā, ka absolūti lielākais mājokļu kredītu apjoms ir saistīts ar dažādām Altum valsts atbalsta programmām.

Ievērojot augstāk minēto, deklarācijā par jaunizveidotā Ministru kabineta iecerēto darbību nākamajiem četriem gadiem un valdības rīcības plānā starp veicamajiem darbiem lūdzam iekļaut zemāk minētos uzdevumus nekustamā īpašuma attīstības, būvniecības un būvmateriālu ražošanas nozaru attīstībai:

1. Nozares pārvaldība

1.1. Nodrošināt efektīvu sociālo dialogu būvnozares pārvaldībā (Latvijas Būvniecības padomes reforma, centralizētāka ar nozari saistīto jautājumu koordinācija, citu ministriju lēmumu pieņēmēju iesaiste un būvkomersantu nodevas daļēja novirzīšana nozares attīstības projektu finansēšanai).

1.2. Veicināt korporatīvās pārvaldības sistēmu labākās prakses plašāku ieviešanu nozares uzņēmumos.

1.3. Ieviest jaunu būvnozares ēnu ekonomikas indeksu (balstīts nozares lielajos datos un uzņēmumu un nodarbināto segmentos) un izstrādāt nodokļu maksājumu motivācijas risinājumus privātiem pasūtītājiem un maziem būvkomersantiem, piemēram Mājokļa būvdarbu deklarācijas ieviešana vai Sezonas strādnieku nodokļu uzskaites vienkāršošana.

1.4. Izveidot centralizētu būvnozares piedāvājumu koordināciju palīdzībā Ukrainas atjaunošanai.

2. Likumdošana

2.1. Izstrādāt jaunu Būvprojekta standartu (LVS-Latvijas valsts standarts), kas ir savietojams ar LBN – Latvijas būvnormatīvu un būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) formātiem.

2.2. Veikt grozījumus normatīvajos aktos, lai būvi un dzīvokļa īpašumu zemesgrāmatā var reģistrēt vienlaicīgi.

2.3. Vienkāršot, radīt paredzamu administratīvo procesu sākotnējā ietekmes uz vidi vērtējuma veikšanai un tehnisko noteikumu saņemšanai darbībām, t.sk. tādām, kas paredzētas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un nerobežojas ar tām, grozot likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un saistošos MK noteikumus.

2.4. Veikt grozījumus Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likumā, lai līdz Rīgas vēsturiskā centra lokālplānojuma izstrādei būtu spēkā esošais Rīgas vēsturiskā centra plānojums, kas vienlaicīgi nodrošinātu Rīgas teritorijas plānojuma līdz 2030. gadam spēkā stāšanos.

2.5. Veikt normatīvo aktu grozījumus, lai optimizētu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, tai skaitā detālplānojumu un lokālplānojumu izstrādes procesu, saīsinot izstrādes procedūru.

2.6. Veicināt būvniecības nozares virzību uz klimatneitralitāti, izstrādāt priekšlikumus būvniecības, enerģētikas, teritoriju plānojumu regulējumu izmaiņām, lai veicinātu SEG emisiju samazinājumu, tai skaitā izstrādātu jaunu nozares SEG emisiju uzskaites metodoloģiju un monitoringa sistēmu.

2.7. Izstrādāt būvniecības nozares būvgružu un būvmateriālu aprites ekonomikas sistēmu.

3. Publiskais iepirkums

3.1. Izveidot caurspīdīgu un ticamu vidēja termiņa publisko (valsts un pašvaldības) investīciju prognozēšanas sistēmu.

3.2. Ieviest praksē uz vienotiem principiem balstītus publisko tipveida būvdarbu līgumu reģistru un būvniecības pakalpojumu līguma cenu indeksācijas noteikumus.

3.3. Ieviest praksē obligātos saimnieciski izdevīgos kritērijus publiskos iepirkumos.

3.4. Ieviest obligātos Zaļo publisko iepirkumu kritērijus (ZPI) un izstrādāt ieteicamos kritērijus privātam un komercsektoram.

3.5. Izstrādāt un ieviest atbalsta programmu ražojošiem uzņēmumiem savu produktu EPD izstrādei, saglabājot atbalsta programmas eksportējošiem uzņēmumiem produktu izstrādei un sertifikācijai.

3.6. Standartizēt, automatizēt PIL kvalifikācijas formas elektronisko iepirkumu sistēmā (EIS). Uzlabot pretendentu, speciālistu profesionālās pieredzes uzskaites sistēmu. Ieviest 2 aplokšņu principu.

3.7. Uz līdzvērtīgiem nosacījumiem ar valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām, privāto biroja telpu attīstītājus iesaistīt valsts pārvaldes vajadzībām nepieciešamo biroju telpu nodrošināšanā.

3.8. Valsts zemes dienesta funkciju ēku kadastrālās uzmērīšanā nodot privātiem sertificētiem speciālistiem.

4. Nodokļi

4.1. Pazemināt pievienotās vērtības nodokļa likmi jauniem mājokļiem un ēku energoefektivitātei īstermiņā, lai veicinātu apjomu kāpumu un ēnu ekonomikas samazināšanu.

4.2. Noteikt NĪ nodokļa reālā maksājuma pieauguma griestus gada inflācijas, bet ne vairāk kā 3 % apmērā.

4.3. Noteikt zemāku NĪ nodokļa likmi koka, pasīvām un ilgtspējīgi sertificētām būvēm pēc BREEAM/LEED/DGNB sistēmām.

5. Finansiālais atbalsts un kreditēšana

5.1. Ekonomikas lejupslīdes laikā palielināt publiskās investīcijas nekustamo īpašumu, infrastruktūras jomās.

5.2. Būtiski uzlabot dzīvojamo un publisko ēku energoefektivitātes programmas: programmas nepārtrauktības nodrošināšana, vairākkārtīgs apjomu palielinājums īstermiņā un birokrātijas samazināšana, fokusējoties uz rezultātu = ietaupītie kWh/m².

5.3. Paplašināt Altum atbalsta programmas energoefektīvu (jaunu vai atjaunotu) mājokļu iegādei, mazinot un pakāpeniski pārtraucot Altum atbalstu energoneefektīvu mājokļu, tai skaitā, nerenovētu padomju laikos būvēto sērijveida mājokļu iegādei.

5.4. Ieviest Altum finanšu instrumentu – garantiju, kas stimulētu kredītiestādes izsniegt hipotekāros kredītus uz ilgāku termiņu (50 gadiem) un par lielākām summām (mājoklim līdz 300 tūkst. eiro.), nostiprināt šādu kreditēšanas termiņu likumdošanā.

5.5. Izveidot valsts atbalstītu programmu kooperatīvo dzīvojamo ēku būvniecībai.

5.6. Valsts līmenī līdzfinansēt no lokāli ražotiem, atjaunojamiem materiāliem (piemēram, koks) būvējamas energoefektīvas ēkas.

5.7. Autoceļu infrastruktūras attīstības nolūkā mainīt finansējuma modeli, pakāpeniski ieviešot ceļu kvalitātes uzraudzības viedo uzskaiti un nodrošinot visu ceļu ilglaicību.

6. Projektēšana un būvdarbi

6.1. Realizēt Būvniecības informācijas sistēmas 3.0 projekta attīstības projektu (Būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) un publisko infrastruktūru Ģeogrāfiskās informācijas sistēmu (ĢIS) integrācija).

6.2. Paplašināt "klusēšanas-piekrišanas" principa piemērošanu būvniecības ieceres saskaņošanas procesos (izņēmums – būvju ugunsdrošība un mehāniskā stiprība un stabilitāte).

6.3. Projektu izvērtēšanas un būvju pieņemšanas ekspluatācijā nodošana no VUGD uz nozarē sertificētiem speciālistiem.

6.4. Izvērtēt un samazināt administratīvo slogu būvdarbu veicējiem.

7. Darbaspēks un būvniecības produktivitāte.

7.1. Izstrādāt atbalsta risinājumus būvnozares uzņēmumu produktivitātes celšanai (palielināt ES līdzekļu ieguldīšanu izpētē un attīstībā (R&D) un jaunu pamatlīdzekļu investīcijās).

7.2. Izveidot vidēja termiņa importa darbaspēka pieejamības risinājumus (primāri, būvniecības sezonas darbiem vasarā un RailBaltic būvdarbiem).

7.3. Veikt būvnozares profesionālās izglītības sistēmas auditu un izstrādāt priekšlikumus, lai veicinātu jauno arhitektu un būvinženieru pieejamību vidējā termiņā.

7.4. Uzlabot inženierzinātņu un ražošanas vadības jauno speciālistu pieejamību un konkurētspēju, veicinot tehnikumu un koledžu absolventu kredītpunktu atzīšanu un programmu savietojamību ar 2. līmeņa augstākās izglītības programmām, padarot elastīgāku tehniskās izglītības iegūšanas ceļu. Papildus uzlabot kredītpunktu atzīšanu no pasaules labāko universitāšu tiešsaistes platformās pieejamām programmām (piemēram, MITx, HarvardX, DelftX, ChalmersX u.c.).

7.5. Elektroenerģijas un dabasgāzes reglamentēto profesiju atbilstības novērtēšanas un uzraudzības integrācija ar vismaz vienu Baltijas valsti, lai veicinātu speciālistu pieejamību un konkurenci tirgū, jo ievērojamas izmaksas tīklu izbūvē un atjaunošanā rodas no ierobežotas speciālistu un reģistrēto būvkomersantu pieejamības, katrā no Baltijas valstīm.

8. Vietējo būvmateriālu ražošanas veicināšana

8.1. Palielināt kapitāla pievilcību Latvijas apstrādes rūpniecības nozarē, izlīdzinot uzņēmuma ienākuma nodokļa likmes ar Igaunijas un Lietuvas nodokļu režīmiem, tuvinot OECD ietvaros panāktajai minimālās likmes robežai.

8.2. Samazināt nekonkurētspējīgos enerģijas sistēmas pakalpojumu tarifu nosacījumus rūpnieciskajiem patērētājiem (šķērssubsīdiju izņemšana no vidējā sprieguma elektroenerģijas sadales tarifiem un dabasgāzes sadales tarifu struktūras uzlabošana, iekļaujot tikai izmaksās balstītas pozīcijas).

8.3. Nodrošināt elektroenerģijas un dabasgāzes tirgus caurskatāmību, nosakot biržas operatoru pienākumus Latvijas tirdzniecības apgabalā ar 6 mēnešu nobīdi tirdzniecības likmju publiskošanu (šobrīd biržas solījumi nav pieejami publiski, tādējādi radot manipulācijas riskus).

8.4. Nodrošināt administratīvo barjeru atcelšanu elektroenerģijas tiešo līniju izbūvei, lai veicinātu jaunu elektroenerģijas jaudu izveidi rūpnīcu teritorijā vai tiešā tuvumā. Tādējādi tiktu samazināta uzņēmumu ievainojamība dēļ nepietiekamām elektroenerģijas jaudām reģionā, jo šī ir energoietilpīgākā apstrādes rūpniecības nozare Latvijā.

8.5. Uzlabot pārvaldības efektivitāti elektroenerģijas un dabasgāzes operatoros, izveidojot 1) vienotu dabasgāzes pārvades, sadales un uzglabāšanas operatoru un 2) vienotu elektroenerģijas pārvades un sadales operatoru. Uzlabot tīklu operatoru iepirkumu caurspīdību un efektivitāti, palielinot konkurenci starp piegādātājiem un samazinot infrastruktūras izveides un atjaunošanas izmaksas.

8.6. Veicināt meža nozares tālākās pievienotās vērtības produktu attīstību un starptautisko konkurētspēju, tai skaitā, nodrošinot nozares attīstībai nepieciešamos pētījumus un koksnes produktu izmantošanai atbalstošas izmaiņas būvnormatīvos.

8.7. Izstrādāt ilgtermiņa politisko plānošanas dokumentu stratēģiski svarīgo zemes dzīļu resursu ieguvei un izmantošanai, radot prognozējamu nozares un tautsaimniecības attīstību.

Labāko risinājumu meklēšanā esam atvērti tālākam dialogam, kopīgi definējot nozaru attīstības mērķus un uzdevumu sasniedzamos rādītājus, atbildīgās ministrijas, nepieciešamos resursus un laika plānu.

Latvijas Būvniecības padome ir konsultatīva koordinējoša institūcija, kuras darbības mērķis ir veicināt sabiedrības līdzdalību būvniecības politikas izstrādē un īstenošanā. Padome atbilstoši sabiedrības interesēm sniedz Ekonomikas ministrijai un citām nozaru ministrijām priekšlikumus par normatīvo aktu, politikas plānošanas dokumentu, kā arī Eiropas Savienības starptautisko tiesību aktu projektiem, kas skar būvniecības nozari. Padomes sastāvā ir pārstāvji no Ekonomikas ministrijas, Vides aizsardzības un

reģionālās attīstības ministrijas, Satiksmes ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības, kā arī ievēlēti 15 būvniecības nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji:

*Latvijas Būvuzņēmēju partnerība,
Latvijas Arhitektu savienība,
Latvijas Būvinženieru savienība,
Latvijas Ceļu būvētājs,
Būvmateriālu ražotāju asociācija,
Latvijas Ilgtspējīgas būvniecības padome,
Latvijas Būvkonstrukciju projektētāju asociācija,
Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas
inženieru savienība,*

*Latvijas Inženierkonsultantu asociācija
Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku
asociācija
Transportbūvju inženieru asociācija
Būvniecības industrijas digitalizācijas asociācija
Latvijas Ainavu arhitektu asociācija
Nekustamā īpašuma attīstītāju alianse
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera*

Latvijas Būvniecības padomes priekšsēdētājs

Gints Miķelsons

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU